



Universitätsbibliothek Paderborn

**SELECTA=||RVM DECLAMATIONVM || Philippi Melanthonis,
quas con=||scripsit, & partim ipse in schola
Vui=||tebergensi recitavit, partim alijs recitandas
exhibuit.|| TOMVS ... ||**

Melanchthon, Philipp

1559

VD16 M 3567

Res non iudicandas secundum arbitrium iudicis, sed secundum Ius scriptum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34734

ne cōsociantur. Quare hoc ius, quod à sapientis-
 simis uiris in Repub. præstantissima scriptum est,
 quod magno consilio summorum uiro rum resti-
 tutū est, quod est æquissimum et maximè consen-
 taneum rationi, quod munit nos aduersus Tyran-
 niā, quod prodest ad bonos mores, retineamus,
 & omni studio propugnemus. Tanta est enim æ-
 quitas, ut etiamsi in forum et curiam non esset rea-
 ceptum, tamen in scholis legi oporteret, ad discen-
 dam naturam iusticiæ & æquitatis. Nusquam en-
 nim extat perfectior et illustrior imago iustitiæ,
 quàm in his legibus. Quare etiam à Deo optare
 debemus, ut hanc doctrinam ad Reipub. tranquil-
 litatem conseruet.

Dixi.

ORATIO IN PROMOTIONE
 cuiusdam Iuris consulti, habita à Doctore Sebal-
 do Munstero, Res non iudicandas secundū arbi-
 trium Iudicis, sed secundum scriptum ius

Anno 1532.



Vm ante paucos dies uir cla-
 rissimus Doctor Hierony-
 mus, Præceptor noster o-
 ptimè meritus, & de ma-
 gnitudine Professionis no-
 stræ sapientissimè dixe-
 rit,

rit, & grauiſſima oratione negligentiam diſco-
 tium caſtigauerit, ſpero uos propter authorita-
 tem uiri ſummi libenter meminiffe eius orationis,
 eaq; ita affici, ut genus ipſum doctrine ſua ma-
 gnitudine metientes, ſtatuatís uobis et ſolidam
 ruditionem expetendam, & ad eam conſequen-
 dam, ſtudium acerrimum conſerendum eſſe. Ne-
 quidem ipſum ualde mouit, et curam mihi ſolli-
 tudinemq; maiorem, accedenti ad forum et Re-
 pub. circumdedit. Itaque de his ipſis rebus
 arbitrabar à me dicendum eſſe. Nam neq; au-
 ritate maiorem ad uos adhortandos afferre
 quam poteſt, quam ille aſſert, propter ſum-
 mam doctrinam, et maximum rerum uſum. Neque
 deo quid dici grauius in ea cauſa poſſit. Quod
 autem hæc ſcena me quoq; dicere aliquid cogi-
 peto à uobis, quia in hunc locum aſcendi non
 uato conſilio, ſed autoritate ampliſſimi ordinis
 noſtri, ut me pro ueſtra erga hunc ordinem bene-
 uolentia dicentem benignè audiatis. Inſtitutum
 eſt diſputare de quadam uulgi perſuaſione
 num ſiue imperitorum ſiue inuidorum, quod
 ſcriptum ex ſoro & iudicijs eijs uolunt, &
 dicari res ſine certis legibus arbitrio eorum
 iudicia exercent. Nam hac opinione reſutata
 cile intelligi poteſt, hoc doctrine genus, in

versamur, Reipub. necessarium esse. Nonnulli e-
 gre ferunt, sibi in iudicijs nihil loqui licere, nisi di-
 ctata à Iureconsultis: Et quia pudet uelut mutas
 personas asidere in iudicijs, non de publica utili-
 tate, sed de sua existimatione dimicant, iubent au-
 ferri hoc scriptum ius, ut ipsi quoque sapere ali-
 quid putentur. Et adplaudunt his indocti atq; im-
 periti multi, sed reclamant exempla tot Rerum-
 publicarum et sapientissimorum uirorum, qui le-
 ges scripserunt, & usu compererunt, non posse
 teneri tranquillitatem Rerumpublicarum sine
 scripto iure. Atq; ego interdum de his rebus cog-
 itans, conferre soleo Medicinam, & hanc scien-
 tiam rerum iudicandarum. Planè ridicula res es-
 set, si quis literas omnes & doctrinam, quæ Me-
 dicinam continet, aboleri uellet, & ex quadam
 communi prudentia potius consuli egrotis. Obse-
 ro quale futurum esset hoc medendi genus, sine
 doctrina, sine experientia, sine obseruatione ul-
 la. Profectò nihil aliud nisi carnificina esset. Ita
 iudicia in domesticum latrocinium conuerterentur,
 si sine legibus pronunciare liceret, quidquid aut
 stulto, aut imperito, aut irato iudici in mentem ue-
 niret. Et ut maxime iudicia prudentes & boni
 tenerent, infinitæ inter hos dissensiones orirentur.
 Multa enim incidunt ubi aliud alijs uidetur, 33

R Et qui 33

Ius scriptum
 Reipub. neces-
 sarium ad tran-
 quillitatem re-
 tinendam.

Medicina
 Medicina
 Medicina

Medicina

Et qui uelit ingenio cedere rarus erit. Deinde
 maximè conueniat inter hos, qui pronunciant,
 quomodo poterit persuaderi contentiosis litigan-
 ribus, rectissimum esse quod illi pronunciant, quod
 scriptum ius extet, quod cum sit commune felicitatis
 ciuitatis, ut ille ait, litigatori non licet eius auto-
 ritatem detrectare. Nam his legibus quasi pactum
 est cum Magistratu, cumq; tota Rep. ne quid in-
 ueat contra eas. Itaq; scriptæ leges muniunt iudi-
 cum autoritatem aduersus improbos, & contem-
 ptiosos litigatores. Neq; ego ignoro quæ contra-
 cantur, semper enim facillimum est presentium
 Rerump. statum reprehendere. Sed quid futurum
 esset, sublatis legibus? si eius status incommo-
 uidere possemus, presentem formam magnopere
 nobis defendendam esse statueremus. Exemplum
 deamus. Etenim non ferenda arrogantia est, ut
 re omnium maxima dissentire à sapientissimis ui-
 ris, qui maximas Respub. constituerunt. Nullum
 certum ius habebant Athenæ, itaq; ex iudiciorum
 confusione maxima seditiones extiterunt. Nec po-
 terat restitui ciuitatis tranquillitas, nisi certæ
 ges essent, quibus propositis, nemo posset fidem iu-
 dicum in dubium uocare. Idem Romæ accidit:
 quidem populus Romanus Græcas leges deseri-
 bi, ut optimæ atq; humanissimæ eligi possent, con-
 rari.

Muniunt iudi-
 cum autoritatē
 scriptæ leges.

ruit. Quid, quod ita Deus ipse iudicauit, qui
 cum Republicam Ebraeae gentis constitueret, cer
 tas leges tulit, et ex scripto iudicari iussit. Ebraeae gentis
leges. Quan
 quam si rectè estimare uolumus, non hæ tantum
 Ebraicae leges diuinitus traditæ sunt, sed sentien
 dum est uerè diuinitus Republicas etiam apud
 Gentes constitutas & gubernatas esse, sicut Pau
 lus testatur, omnes Republicas, omnia imperia, &
 Deo ordinata esse. Quare Deus non solum iu
 daicarum legum, sed etiam harum nostrarum au
 thor est, quas sapientissimæ nationes, & optimè
 constitutæ ciuitates tenuerunt. Extat hæc dispu
 tatio & apud Aristotelem, Vtrum satius sit res
 ex scripto iure iudicare, an ex arbitrio iudicium:
 sed Aristoteles longè præfert ius scriptum: Et
 quidem ita dicit: Qui legem præficit, Deum et le Aristotelis
gregia senten
tia de iure
scripto,
 ges uult præesse, sed qui hominem præficit, addit
 ei beluam, uidelicet cupiditatem & iracundiam,
 quæ sunt beluina, & peruertunt animos etiam in
 uis optimis. At lex est mens sine cupiditate.
 Sed quid isti Centauri iudicium Aristotelis mora
 rentur, qui neq; maximorum uirorum, qui Res
 pub. constituerunt, neq; sapientissimarum ciuita
 tum, deniq; neq; dei iudicio mouentur? Scilicet plus
 uident homines ebrij, stulti, imperiti, quàm Solõ,
 quàm Senatus Atheniensis ac Romanus, quàm
 R ij Moses

Locrensiū
xx.

Moses, deniq; quam Deus ipse conditor Rerū
publicarum & legum autor, Sed quid in re ma-
festa opus est longa disputatione? Hæc dixi-
tum ad præmuniendos adolescentes, ne pernicie-
sis illis opinionibus indoctorum adsentiantur. Th-
mosthenes in quadã grauißima causa, dicit legem
fuisse apud Locros, ut si quis suasurus esset no-
uam legem, proponeret suam sententiam uniu-
uersæ ciuitati, collo inserto in laqueum, ut si re-
displicuisset, statim strangularetur, sin autem
conuisset noua lex, dimittebatur autor incolam
exempto collo ex laqueo. Et quia nemo facile
iudiciū uniuersæ ciuitatis subire ausus est, annis
plus ducentis, nulla noua lex lata est. Hæc Dem-
sthenes recitat, ut doceat in bene cõstituta Repu-
blicâ præcipuè hoc caueri, ne temerè leges mutantur.
Proinde sciatis uobis, adolescētēs, nullo modo
ineptis illis sentiendum esse, qui ius scriptum,
hæc doctrinam quam profitemur, ex foro explere
uolūt. Quin ita cogitate, inter cætera honesta op-
eribus hoc quoq; requiri, ut de iure ac legibus reu-
erenter sentiatis. Vos uerò scholastici iuris, memi-
nitis hæc doctrinã nõ solùm ad hoc tradi, ut cali-
dicos efficiat callidiores, sed multò magis, ut ius-
tos ac bonos efficiat. Hoc putetis in hac doctri-
na præcipi, quod est apud præstantissimū Poetam
Discipul

Vergilius.

Discite iustitiam moniti, & non spernere diuos.
 Dabitur igitur operam, ut cum ipsa doctrina studium iustitiæ & omnium uirtutum coniungatis.
 Quod quidem facietis, si ad perfectam doctrinam aspiratis. Nemo enim perfectam doctrinam consequi potest, nisi dignitatem & magnitudinem harum rerum intelligat. Id autem fieri non potest, nisi uim uirtutis intelligat. Et cum perfectam doctrinam expetitis, ordo etiam adhibendus erit, & sumenda ex alijs artibus instrumenta necessaria ad hanc professionem. Quare si quis est qui contemptis omnibus literis, irruit ad ius, is sciat se ipsi doctrinæ iuris iniuriam facere, quæ neque uult contemni alias bonas artes, neque percipi sine magna scientia multarum aliarum artium potest, Dixi.

ORATIO PVBLICE HABITA

Vuitenbergæ in promotione Doctoris iuris, de Scripto iure, & dignitate ueterum interpretum iuris.



Taliter institutum est, ut in quadam frequentia omnium ordinum, & totius scholastici coetus decernantur gradus, & doctrinæ testimonia.

R. iij. Pri.